

Радан Николић

Држава дискриминише преко 17.000 резервиста. Не знам очигледнији примјер дискриминације од тога да двије организације бораца НОР-а нијесу једнаке пред законом који се односи на ту борачку популацију – каже Николић, директр УБР-90 и додаје да је питање колики је број бораца у организацијама НОР-а, с обзиром да у Црној Гори има укупно 1668 мушкараца старијих од 85 година.

Предсједник Удружења бораца ратова од 1990. године Црне Горе Радан Николић оцијенио је у интервјуу за „Дан“ неправедним што држава Црна Гора годинама издваја преко 100.000 еура за финансирање само једне борачке организације – Савеза удружња бораца НОР-а и антифашиста Црне Горе (СУБНОР), док Удружења бораца ратова од 1990. године Црне Горе (УБР-90), на чијем је челу и Савез организација бораца НОРА Црне Горе (СОБНОР), не добијају ни цент. Он наводи да УБР-90 има преко 17.000 чланова, од којих су сви борци, а који су се 90-их одазвали позиву државе и кренули у рат, док су данас, како тврди, дискриминисани на сваком кораку.

Какав је статус бораца ратова из 90-их у Црној Гори и Удружења бораца ратова од 1990. године Црне Горе као њихове асоцијације ?

Све категорије бораца дефинисане су Законом о борачкој и инвалидској заштити по коме је борац и држављанин Црне Горе који је вршио војне дужности за војне циљеве или за циљеве државне безбједности у оружаним акцијама после 17. августа 1990. године на позив Војске Југославије. Када су у питању борачке организације, све оне имају исти статус невладиних организација чије је оснивање, дјелатност, финансирање и друга питања од значаја за њихов рад, прописано Законом о невладиним организацијама, тако да су у Регистар НВО уписани: Савез удружења бораца НОР-а и антифашиста Црне Горе (СУБНОР), Савез организација бораца НОР-а Црне Горе (СОБНОР) и Удружење бораца ратова од 1990. године Црне Горе (УБР-90).

Зашто се онда кроз законе о државном буџету годинама финансира само СУБНОР, са око 100,000€ годишње, коме је на располагању и државна имовина, док СОБНОР и УБР-90 немају стални извор финансирања нити адекватне услове за рад ?

Право питање у право вријеме, а одговор упућује на постојање грубе дискриминације, сукоба интереса и корупције на највишем нивоу. Не знам очигледнијег примјера дискриминације од тога да двије организације бораца НОР-а нијесу једнаке пред законом који се односи на ту борачку популацију. То се не може бранити, исто као што се не може бранити маћехински однос надлежних државних органа и комисија за финансирање НВО према УБР-90, односно борцима из 90-их чији је положај, у односу на борце из истих ратова у државама у окружењу, далеко најгори. Сукоб интереса се огледа у томе што су у органима и радним тијелима СУБНОР-а политички борци - народни посланици и државни функционери из владајућих партија који учествују у доношењу закона о државном буџету и других аката, на основу којих се СУБНОР финансира и ужива друге државне погодности. На постојање корупције јасно указује јавно повлашћивање СУБНОР-а од стране актуелне власти који им за узврат пружа политичку подршку укључујући и додјелу одликовања те организације највећим државним функционерима. Докле то иде показује реаговање СУБНОР-а послје недавне промјене власти у Беранама (Гласник СУБНОР-а број 36) у коме „државни“ борци у свим сегментима безрезервно подржавају државну политику, па и лобирање за НАТО и констатују: *„Озбиљно упозорење патриотским снагама Црне Горе и црногорском антифашизму су недавна догађања у Беранама, гдје су на отвореној политичкој сцени власт освојиле снаге четничко националистичке идеологије и изборни резултат прославили у „руху“ ратне четничке иконографије* “*. О преданости СУБНОР-а „државном пројекту“ свједочи и њихов закључак са сједнице од 22. октобра 2013. године: ”* *Мад*
а махом атеисти, борци су врло чињенично говорили о питању цркве у Црној Гори и враћању црквене имовине у власништво Државе, јер је, познатим машинацијама крајем прошлог и почетком овог вијека промијенила власника“.

Почетком прошлог мјесеца посланици Невен Гошовић и мр Александар Дамјановић поднијели су Скупштини Црне Горе Предлог закона о финансирању организација бораца, што је изазвало бурну реакцију челника СУБНОР-а који су оптужили УБР-90 и СОБНОР да хоће да присвоје новац из државног буџета који припада њима. О чему се ту заправо ради ?

Предлогом закона о финансирању организација бораца прописана је једнака могућност финансирања из државног буџета годишњих програма рада свих регистрованих

организација бораца које дјелују на територији Црне Горе, на начин што годишњи програм рада доноси надлежни орган организације бораца и доставља га у прописаном року надлежном органу управе, који програм разматра и сачињава предлог средстава за његову реализацију. Оно што је посебно битно је да је овим предлогом закона, као област од јавног интереса, дефинисана област која је специфична за борацке организације. Наведена област није обухваћена Законом о невладиним организацијама нити Уредбом за утврђивање корисника и начину расподјеле дијела прихода од игара на срећу, а што представља објективан проблем за финансирање пројеката борацких организација. Доношењем овог закона престао би да важи Закон о финансирању Савеза удружења бораца народноослободилачког рата Црне Горе из августа 1991. године, дакле из времена бивше СФРЈ, с позивом на који се СУБНОР годинама привилегује правом на буџетско финансирање. Мада је очигледно да се овај закон не уклапа у правни систем Црне Горе и да је начин његове примјене у колизији са уставним одредбама једнакости пред законом, забрани свих видова дискриминације и дужности државе да развија политику једнаких могућности, у Директорату за правосуђе Министарства правде тврде да је исти и даље на снази. Наглашавам да су прије доношења овог закона отпочели ратни сукоби у Словенији и Хрватској и да смо имали и прве погинуле борце из Црне Горе, те да је у вријеме његовог доношења постојала јединствена организације бораца НОРА. Садашњи СУБНОР под називом Савез бораца народноослободилачког рата Црне Горе, уписан је у регистар невладиних организација тек у мају 2000-те године. Дакле, у страху од губитка монопола над државним новцем СУБНОР се противи доношењу овог закона, док је исти за СОБНОР и УБР-90 у цјелини прихватљив што смо и саопштили на сједници Одбора за економију, финансије и буџет којој је присуствовао и др Љубомир Секулић, потпредсједник СУБНОР-а.

На сједници о којој говорите господин Секулић је изјавио да СУБНОР има 11.000 чланова, да напад на Дубровник није ослободилачки рат и да УБР-90 нема шта да његује.

Могуће је да СУБНОР има толико чланова јер се та организација ужурбано подмлађује политички препознатљивим антифашистима. Међутим питање је колики је број бораца у тој организацији с обзиром да, по попису становништва по старости из 2011. године, у Црној Гори има укупно 1668 мушкараца старијих од 85 година . Под претпоставком да су борци НОР-а 1945-те године стекли пунољетство, данас би имали 87. година. Цијеним све борце НОР-а, као и дјело добровољаца ослободилачких ратова 1912-1918, којих, већ деценију, у Црној Гори више нема међу живима, а ово наводим само да укажем на проблем да подмлађивањем неборцима борацке организације прерастају у нешто друго. По евиденцији коју воде наша општинска удружења, УБР-90 има преко 17.000 чланова од који су сви борци. У ратовима из 90-их, на позив државе, у саставу ЈНА и ВЈ, учествовало је преко 30.000 црногорских држављана, који су у складу са положеном заклетвом и законском обавезом бранили уставни поредак, територијални интегритет и суверенитет велике и мале Југославије. Посљедице су 293 погинула борца, 292 ратна

војна инвалида, још толики број рањених бораца који нијесу стекли статус ратних војних инвалида, непознат број бораца обољелих од посљедица ратних траума и, надасве, унесрећене породице погинулих бораца и ратна сирочад, који су посебна брига Удружења. С друге стране, посљедице препознатљиве политичке приче о „нападацима на Дубровник“, којој се придружио и др Љубомир Секулић, су: предрасуде према укупној популацији бораца из 90-их, срамни однос према погинулим борцима, отежавање положаја њихових породица и ратних војних инвалида, не процесуирање ратних злочина над црногорским држављанима борцима и цивилима, нарушавање угледа Црне Горе, изгледан губитак Превлаке, својатање Боке Которске као „повијесне хрватске регије“ на официјелном сајту Министарства спољних послова Хрватске, претензије Босне и Херцеговине на дио општине Херцег Нови и.т.д. Користим прилику да у вези са „нападима на Дубровник“ поново позовем господина Секулића да на државној телевизији јавно расправимо ту тему и упућујем га на књигу „Принос хрватској додобробити“ предратно-ратног градоначелника Дубровника Жељка Шикића, који у истој, у фази наоружавања и обуке хрватских паравојних формација за нападе на ЈНА констатује: *У ствари сви смо ми нека врста одметника и наше припреме за борбу за слободу нетко тако може протумачити. Против кога се то ми припремамо борити? Против регуларне војске једне међународно признате државе*”.

О Предлогу закона о финансирању организација бораца ових дана ће се изјаснити Одбор за економију, финансије и буџет. С обзиром да актуелна власт има већину у том одбору очекујете ли да ће Предлог проћи?

Надам се да ће се чланови Одбора понијети одговорно према Предлогу закона о финансирању организација бораца јер се њиме борацким организацијама пружа једнака шанса и усклађује њихово финансирање са унутрашњим законодавством и правним системом. То је несумњиво у јавном интересу који би морао бити испред појединачних интереса како оних који одлучују о њему, тако и оних на које се односи. Једно је сигурно, УБР-90 ће искористити сва легална средства да се избори за своју равноправност међу борацким и другим невладиним организацијама и наставити да се бори за циљеве и права оних у чије име је основано.

Шта планирате да предузмете да се ово о чему говорите и оствари и ко је претходних година финансирао годишње програме УБР-90 ?

Предузећемо много тога јер је „доврела вода до пода“. Посебно ћемо се посветити побољшању положаја ратних војних инвалида и других угрожених бораца и породица палих бораца, поновном иницирању процесуирања ратних злочина почињених над

припадницима ЈНА и ВЈ из Црне Горе, трагању за још два нестала борца, завршетку спомен књиге палим борцима из 90-их и обезбјеђењу услова за рад УБР-90. Све је то садржано у програму „Инвалидско-борачке активности у 2015-ој години којим смо конкурисали код Комисије за расподјелу дијела прихода од игара на срећу. УБР-90 нема стални извор финансирања, нема своје просторије за рад, не може годинама обезбиједити минималну плату једном стално запосленом лицу, нити средства за редован рад својих органа. У претходној деценији УБР-90 је за своје програме свега три пута добило минимална средства од Комисије за расподјелу дијела прихода од игара на срећу, која су за прошлу годину износила увредљивих 2,100€. И то је све. С друге стране, СУБНОР је Законом о буџету Црне Горе за 2014-ту годину добио 108,900€ и исти је, као посебна буџетска потрошачка јединица, додјељивао средства другим НВО. Нажалост, укупно стање у НВО сектору је хаотично. Двије године од ступања на снагу Закона о невладиним организацијама Влада није образовала Комисију за расподјелу средстава невладиним организацијама нити су реализовани владини закључци који се односе на обезбјеђивање услова за имплементацију тога закона. Због наведеног НВО нијесу добиле средства која су определијелена у државном буџету и то: за 2012. год. – 200,000€, за 2013. год. - 160.000€ и за 2014. год. - 90,000€. У вези са тим, јавно питам Министарство финансија и извршну директорку Центра за развој невладиних организација Ану Новаковић, која је испред НВО сектора задужена за сарадњу са Владом, како су утрошена ова средства и до када ће да траје замајавање НВО ?

М.С.